

MAGYARÁG

1939. August 29
VIII. No. 240

1. lel

Tulajdonos és felelős kiadó:
Dr. PÁSZTOR EDE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Regisztráció: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Lázás tanácskozások és készülődések Európaszerte

Henderson Hitler követeléseit rendkívüli minisztertanács elé terjesztette - Németország garantálta Belgium és Hollandia semlegességét
Hitler három pontos követelést küldött Chamberlainhez

A legújabb jelentések szerint Henderson Hitler jegyzékét vitte Chamberlainhez. A jegyzék három pontból és egy záradékból áll, a következő tartalommal:

1. Danzig feltétel nélkül Németországhoz csatolandó.
2. Németország jogot kap arra, hogy autói építsen a korridoron át.
3. Teschen és környéke Németországhoz csatolandó.

A jegyzék záradékában Hitler kiköti, hogy a danzigi kérdés megoldását célzó nemzetközi megbeszéléseken Lengyel ország, mint kis állam, nem vehet részt.

A német követeléseket tartalmazó jegyzék negyvennyolc órára szól és ezen idő alatt választ vár Hitler.

Követeléseit teljesítése esetén Hitler hajlandó Lengyelország függetlenségét garantálni és résztvenni egy nemzetközi értekezleten, amely megvitát minden vitás kérdést.

A fenti híradás nem hivatalos és megerősítésre szorul.

(London. — Reuter.) A Hitler üzenetével Londonba utazott Hendersont Chamberlain és Halifax kihallgatáson fogadták. A megbeszélések teljes 3 óán át tartottak, de az ott elhangzottokról a nyilvánosság számára minden felvilágosítást megtagadtak. Még a délután folyamán rendkívüli minisztertanácsot hívtak össze, de erről sem adtak ki hivatalos közleményt. A berlini angol nagykövet a mai nap folyamán György királynál is kihallgatáson jelent meg.

A minisztertanácsot megelőzően Inskip hadfelszerelésügyi miniszter a dominiumok képviselőivel tárgyalt.

Az angol hivatalos közlemé-

nyek mindössze annak kihangsúlyozására szorítkoznak, — hogy teljesen tévesek voltak azok a külföldön elterjedt hírek, amelyek szerint Henderson kétizben jelent volna meg kihallgatáson Hitlernél. Ezzel szemben a valóság az, hogy egyetlen egy kihallgatás történt csak. Az angol hivatalos körök óva intik a közönséget, hogy Henderson útjával kapcsolatosan hitelt adjon a különböző felelőtlen híreszteléseknek.

Henderson a királyi kihall-

gatás után újból a külügyi hivatalba ment.

A kanadai miniszterelnök békeüzenete

(London. — Reuter.) A kanadai miniszterelnök békefelhívással fordult Mussolinihez, Hitlerhez és Moscickyhez.

(Madrid.) Franco elnökletével minisztertanács vitatta meg a nemzetközi helyzetet.

(Tokio.) A japán császár visszatért Tokióba. Visszatéré-

se után nyomban fogadta a miniszterelnököt. Itagaki hadügyminiszter hosszasan tárgyalt Konoye herceggel, majd közleményben szögezték le, hogy a Berlin—Róma—Tokió közötti egyezmény fennmarad és Japán folytatja a kínai hadjáratot.

A Domei japán távirati iroda közleménye hangsúlyozza, hogy a Szovjet felszólította a japán kormányt a vitás kérdések békés elintézésére, de tárgyi javaslatot egyik fél sem tett.

Németország és Danzig között megszünt a repülő- és hajóforgalom

Berlin. (DNB). Németország és Danzig között a tegnapi délután folyamán megszűnt a hajóforgalom. Németország és Keletporoszország között úgy a hajó, mint a repülőgépforgalom megszűnt.

A német kormány rendeletet

adott ki, melynek értelmében szombat délután hat órától kezdődőleg Németország telett a hivatalos és katonai repülőgépeken kívül gép nem emelkedhet a levegőbe. A magánforgalom úgy a bel-, mint a külföldi gépek számára tilos. A tempel

hofi repülőteret csak bizonyos meghatározott irányokból szabad megközelíteni.

A német admirális rendeletet küldött az összes külföldi vizeken tartózkodó német hajókhoz, melyben elrendeli azonnali hazatérésüket.

Németország garantálta Belgium és Hollandia semlegességét

A diplomáciai tárgyalások lázasan folynak. Rómában Fancos Poncet francia nagykövet több, mint egy órási kihallgatáson jelent meg Ciano-nál, a hágai német nagykövet Vilma királynőnél, a brüsszeli német nagykövet pedig Lipót belga királynál jelent meg kihallgatáson. A belga távirati iroda szerint a belga király azt a kérdést tette fel a német nagykövetnek, hogy mi Németország álláspontja Belgiumot illetően, mire a német nagykövet kijelentette, hogy Hitler

mindaddig, amíg Belgium teljes semlegességét tanúsít, fenn kívánja tartani a két ország közötti jóviszonyt és a belga határokat sérthetetlennek ismeri el.

Ugyancsak a belga távirati iroda jelenti: hogy az uralkodó aláírta a Belga hadsereg mozgósításáról szóló rendeletet.

(Hága.) A holland távirati iroda a belga távirati irodához hasonló táviratot adott ki. E szerint Borgesdorf német követ kihallgatáson fogadta a kül

ügyminiszter jelenlétében Vilma királynő. A német követ hangsúlyozta, hogy Németország tiszteletben tartja Hollandia területi épségét mindaddig amíg Hollandia megőrzi szigorú semlegességét.

Calinescu miniszterelnök vidéken

(Bucuresti.) Armand Calinescu miniszterelnök két nappal tartózkodásra vidékre utazott.

(London.) Halifax külügyminiszter szombat délelőtt kihallgatáson fogadta Tilea Vio-rel román követet.

Ez aztán a vagyon

350 millió frankot hagyott maga után egy volt angol miniszter

A közjegyző gépies mozduattal tépi fel a vastag szürke borítékot s nyugodtan kezd olvasni:

— Hölgyeim és uraim, Sir Philip Sassoon bárónak, a parlament tagjának, Öfensége miniszterének végrendeletét olvasom fel.

A hagyaték összege 1.946.892 angol fontot, közel 350 millió frankot tesz ki. A hallgatóság eléig számos. Bankok képviselői és parlamenti tagok csoportja ül a barna bőrkarszékeken.

A közjegyző asztala előtt férfi és egy asszony ül: az elhunyt két öccse, Victor, a City mégnása és Liegfried, a lágýhangu anarchista költő, mellettük testvérhuguk, Chalmondeley márkiné. Egyikükön sem látszik a felindulás legcsekélyebb nyoma sem. Nincs szükségük a pénzre.

A bagdadi szegény kis zsidó

A múlt század elején a nagy arab metropolisban, Bagdadban élt egy kis zsidó, olyan szegény, hogy még állandó lakásra sem telt neki és gyakran csak árujára dölve aludta át az éjt. David Sassoon irigkedve nézte az arab kereskedőket, akik tevéikre ülve járták be a kelet útjait, a tea és a gazdagság elé vezető utat. Irigyelte őket és abban reménykedett, hogy egy napon ő is velük távozhat. Hosszu és keserves takarékoskodás után és miután utolsó szőnyegét is eladta, végül is együtt volt az összeg, megvásárolt egy tevét és csatlakozott egy indiai felé haladó karavánhoz. Egy garas, egy barát és minden segítség nélkül látjuk viszont David Sassoon Bombay rakpartjainál. De amikor meghallgatja az arabok panaszait, hogy áruikat ellopják, amint hátat fordítanak, támadt egy ötlete.

Felajánlotta az araboknak, hogy néhány rupia ellenében, őrizni fogja áruikat. Később néhány barakkot épített, a melyekben elraktározta az őrizetére bízott árukat. Két, három, tíz husz, ötven barakkja épült fel egymás után a kikötő partja mentén. Sassoon feltalálta a dokkot.

Aztán öröket és kontrollokat vett fel, istállókat és karámkokat épített a tevék elszállítására és azok ellátását is vállalta. Így David Sassoon egyre nagyobb biztonságot nyújtott az arab kereskedőknek és a maga számára megvetette a világ egyik legnagyobb vagyonának alapjait.

Vagyon lassanként olyan méreteket öltött, hogy még az akkor Bombay felett uralkodó indiai herceg irigkedését is magára vonta és az fantasztikus adót követelt a volt szőnyeges zsidótól. Már attól lehetett tartani, hogy David Sassoon kiutasítják Indiából, amikor az angol csapatok partra szálltak és Sassoon vagyona meg volt mentve.

Anglia zászlója alatt

Védelmükért ellenszolgáltatásképpen a gazdag kereskedő a hódítók rendelkezésére bocsátotta helyzetismeretét és hatalmasan kiépített kereskedelmi vállalatának szervezetét. Két fiát pedig, akik már beletonultak apjuk iskolájában a kereskedelmi életbe, Angliába küldte.

Öregkorára David Sassoon már nem törődött üzlettel, — csak a vallással. Bombayban felépítette a világ egyik legszebb zsinagógáját és rendkívül széleskörű jótékonyt fogott ki.

Fiai azonban követték apjuk példáját a pénzcsinálás művészetében. Angolok lettek külsejükben, európai asszonyokat vettek feleségül, de a kereskedelmi életben megmaradtak David Sassoon fiainak. Aktivitásuk Londontól Kalkuttáig terjedt. Az angol katonák és misszionáriusok útját mindenhol nyomom követve, vállaltuk meg honosították Singaporeben épp úgy, mint a kínai angol koncessziókon.

Aztán jöttek a gyerekek, a harmadik generáció. Ez a harmadik generáció is méltó volt az elődökhöz, csupa kereske-

dő és bankár. Csak egy ütött el közülük, Edward Albert, a ki farmot rendezett be magának, hajtóvadászatokkal és yachttal töltötte idejét és személyes barátja lett VII. Edward angol királynak, aki bárói rangra emelte és Hythe kerületben képviselővé választotta barátját.

A báró, a kereskedő és a költő

Ez az „Edward-barát” életművész volt az, aki családjának megmutatta, hogy más utak is vannak, mint a kereskedelmiek.

Három fia volt, a most meghalt Philip, Victor és Siegfried. A családi tradíciók egyedüli örököse Victor volt, a deduno kák közül az egyetlen, aki businessmannak maradt. Ezzel szemben Philip apja nyomdokait követte, brit gentleman és politikus lett. Etonban és Oxfordban nevelkedett, Hythe képviselője lett és mint apja VII. Edwardnak, a fiu VIII. Edwardnak lett benső barátja és a Trent parkban levő kastélyában gyakran látta vendégül is uralkodóját. A háboru alatt előbb Haig marsall magántitkára, majd a légügyi minisztérium titkára, végül pedig közmunkaügyi miniszter volt. Így került a bagdadi kis zsidó kereskedő dedunokája a Downing streetre.

De e két fiu mellett van egy harmadik is, Siegfried, a csab-

lad enfant terrible-je. Fivérének izlésétől teljesen elütően Siegfried a költő és anarchista hamar elérte, hogy családja valósággal indexre tette. Azzal kezdte, hogy excentrikus verseket jelentetett meg és a gazdagokat pellengérré állító pamfletteket, a népet a társadalmi rend felforgatására buzditva.

Egy aranyhalacska

Mikor Millais-nek egy híres festményét egy amerikai vásárolta meg, az angol közvélemény rosszalta, hogy ez a mestermű külföldre kerül és nem akadt egyetlen angol műkedvelő sem, aki hajlandó lett volna megvenni azt. Ekkor Siegfried Sassoon a következő nyilatkozatot adta le a lapokban:

— Mint a Sassoonok törzsének benszülő tagja, nehéz megnyezem, hogy családfám egyetlen tagja sem volt hajlandó pénztárcáját megterhelni, — hogy a képet a Nemzeti Képtárnak ajándékozhassa. Hogy kötelességükre emlékeztessen a Tate Gallery melletti szökőkútba egy aranyhalacska dobtam.

Talán e tettének elismerésé- képpen fogadta el a Tate Gallery Siegfriednek Philipről készült festményét ugyanakkor, amikor pedig Sergeantnak a Windsori hercegről készült festményét visszautasította.

Mit szólna az öreg szőnyeges kereskedő, ha látná elfajzott leszármazottját? Lehet, hogy büszkébb lenne Siegfried intelligenciájára, mint a kegyenc báróra, vagy a keménykezű üzletemberre.

Egy szórakozott miniszterelnök

Metaxas görög miniszterelnök híres szórakozottságáról, de az itt következő történet, melyet a Match című párisi folyóirat írt meg róla, teljes mindenben. A miniszterelnök az egyik repülőteret tekintette meg a tengerparton, ahol nemcsak a légi kikötő, hanem szárazföldi gépek számára repülőtér is van. Metaxas tábornok jól ért a repüléshez és 66 éves kora ellenére is szokott néha repülőgépet vezetni. A repülőtér parancsnoka megkérdezte a miniszterelnököt, nem volna-e kedve kipróbálni az egyik új típusú vizirepülőgépet.

— Szívesen — volt a válasz, — de magam fogok vezetni.

Ment is rendben minden, de amikor közeledtek a leszálláshoz, a parancsnok észrevette, hogy a miniszterelnök a géppel nem a tengeren, hanem a repülőtérén akar leszállni.

— Bocsánat tábornok — fi-

gyelmezettette a miniszterelnököt a mellette ülő parancsnok, — de talán mégis okosabb lenne a vízre leszállani, minthogy ez hidroplán.

— Oh, persze, de hol is volt az eszem — mondta a szórakozott miniszterelnök.

Fordított egyet a kormányon és a következő percben

A jótékony eső ...

A moszkvai paktum megkötésével foglalkozik a Budapesti Megjelenő „8 Órai Újság” című ellenzéki lap, amely a következőket írja:

„A „Völkischer Beobachter” budapesti tudósítójának tollából olvastuk a következőket a moszkvai paktum megkötésé-

baj nélkül szálltak le a kikötő vizére.

— Parancsnok, nagyon köszönöm magának — szólta a miniszterelnök, mikor a gép megállt a vízen. — Soha nem fogom elfelejteni, hogy milyen tapintatosan figyelmeztetett a hihetetlen tévedésre, amely kicsi hiba, hogy mindkettőnk életébe nem került.

A következő pillanatban kinyitotta a repülőgép ajtaját s nyugodtan kilépett volna a tengerbe, ha a parancsnok az utolsó pillanatban meg nem fogja.

veit kapcsolatban: — ritkán nyugozta le annyira politikai hír a magyar közvéleményt, mint annak minden rétegét, mint a paktum híre. Mig azonban a nyugati fővárosokban megsemmisítő vihként hatott, addig a magyar fővárosban jótékony esőként tosadtak.

FIGYELŐ

1. A „kiegyezés előtti” ma gátlás groteszk képet vetít a most már egészen más- képen látó olvasó elé. Az ál- lamok általában nem is tud- ták titkolni, hogy váratlanul érte őket a német-országi megegyezés s nagyon sok diploma- ta, politikus különböző kijejen- tésekkel, vagy gesztusokkal követett el olyasmit, amit már másnap vissza szeretett volna szívni. Olaszország saj- tója például nem győzi han- goztatni, hogy informálva volt a történelméről. De hiá- ba lapozzuk visszafelé az olasz sajtó hasábjait, egyetlen sort sem találunk, ami erre a kitűnő informáltságra csak- ugyan utalna. A moszkvai megegyezés előtt folyó német- olasz tárgyalások éppen olyas- mit juttatnak eszünkbe, mint- ha azok éppen a parván szere- pelt tölthetők volna be ezek- ben a történelmi pillanatok- ban. Nem vonjuk kétségbe az olasz diplomácia szemfülessé- gét, de mégis csak érdekes, hogy annyira mit sem sejtve fogadták Csákyt és foglalkoz- tak a magyar problémával. Miközben úgy érezték, hogy az egész világ érdeklődéssel fordul feléjük és élénken gesztikulálva védelmezik Ma- gyarországot a német megszá- lás ellen, váratlanul lecsap a megegyezés híre, amit addig kötöttek a háttérben, amíg a színpad elején Ciano és Csáky mondogatták szerepeiket. — Nem úgy fest, mintha ezt akár Magyarország, akár Olaszország tudatosan csinál- ták volna.

2. Aránylag kevés szó esett a német-országi megegye- zéssel kapcsolatban a kérdés gazdasági oldaláról. Iktassuk ide ezért ezt a megegyezést, melyhez hasonlóan nagyszaga- sut régen nem kötöttek Euró- pában. Oroszország kétszáz millió aranyárka hitelt ka- pott. Árúhitelt, de olyan felté- telekkel, amelyek csaknem készpénzhitellel egyenértékű- vé emelik. A kétszáz millió aranyárka értékű áru azon- nal szállítandó, míg kifizetése 8 év alatt történik. Az első részlet, az összeg 30 százaléka, négy év múlva esedékes, a második részlet (40 százaléka) hat év múlva fizetendő, végül az utolsó részlet a nyolcadik év végén. A hatalmas összeg kamata 5 százalék.

Saját termésű

FAJBOROK

Risústi pálinkák olcsó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
3 „ vétélnél 9 Lei

Mar. hitel Uradalom borlerakata

Oradea, Piața Mihai Viteazul 1.
(Füchsi palota)

Ezer dolláros pályadíj

A „Pariser Tageszeitung” az alábbi rendkívül érdekes irodalmi pályázatot hozza nyilvánosságra:

„A tudományos adatgyűjtés re való tekintettel, hogy a nemzeti szocializmusnak a német népre és a német társadalomra gyakorolt befolyását megfelelőképpen tanulmányoz- hássák, 1000 dollárral jutalmaz- zák azt a legjobban elkészít- tett önéletrajzot, amelynek témája a következő:

„Hogyan életem és életem Né- metországban 1933 januárjá- nak 30-ika előtti és után?”

Az irodalmi pályázat véd- nökségét a Harvard egyetem tanári kara vállalta. A beérke- zett kéziratokat Gordon Wil- liard Allport, a pszichologia,

Sydney Bradshaw, a történe- lem s Edward Jarnall, a szocio- logia nyilvános tanára vál- lalta. — Az 1000 dolláros pályá- díj a következőképpen oszlik meg: Az első díj 500 dollár, a második 250, a harmadik 100, a negyedik 50 és ötödik díj, fejenként 20 dollár.

A kéziratot álnév alatt is be- lehet küldeni, vagy a név mel- lőzésével jellege alatt. A köv- telmény csupán az, hogy az önéletrajznak tárgyilagosságnak és hűnek kell lennie. A kéz- iratot angol, vagy német nyel- ven lehet megszövegezni. — Akár angol, akár német nyel- ven történik a megszövegezés, annak semmi kihatása nincs az elbírálásra. A pályázat ha- tárideje 1940 április 1.

Nyilasok egymás között

A budapesti 8 órai Ujságban olvassuk:

Nem foszthatjuk meg olvasó közönségünket attól, hogy tu- domást ne szerezzen a danzigi világpolitikai válság mellett egy hasonlóan nagyjelentősé- gű feszültségről, amelyről még nem vett ugyan tudomást az egész világ, ez azonban nem von le semmit a jelentőségéből. Ez a feszültség a nemzeti frontosok és Hubay Kálmán nyilasvezér között támadt. — Néhány nappal ezelőtt Palló Imre a Magyarság konkur- rens nyilas lapjában, a Ma- gyar Ujságban nyílt levelet in- tézett Hubay Kálmánhoz, azt kérdezvén tőle, tette-e ő olyan kijelentést, amely szerint a Nemzeti Frontot a kormány pénzeli. Hubay Kálmán két héttel később azt válaszolta, hogy ő csupán annyit mon- dott, hogy úgy látszik, a kor- mány közelebbállónak érzi ma- gához a Nemzeti Frontot, — mint a Hubay-pártot, mert a Nemzeti Frontnak adott lap- engedélyt, Hubay Kálmánnak pedig nem.

Ez a válasz, úgy látszik, vég- képpen elmérgesítette a hely- zetet a Nemzeti Front és Hu- bay között és a válság ma a Magyar Ujságban egy nagyon

goromba cikk formájában rob- bant ki. Sajnálatos látjuk, hogy Hubay Kálmán a Nem- zeti Front számára megszűnt „testvér” lenni, egyszerűen csak „Hubay ur” lett. „Fejlett technikával beállított aljas gyanúsítás. Válasz Hubay ur- nak” címen felel a Magyar Ujság Hubay válaszára s ugyancsak megmondogatja a véleményét a nyilasvezérnek. Azzal vádolja, Hubay Kálmánt hogy gyanúsít, még pedig fej- lett technikával. „Ezt a fejlett technikát — olvassuk a cikk- ben, — könnyű volt Hubay ur- nak eltanulni, hiszen zsidó lap hasábjain támadta a fajvédel- mi intézkedéseket és kormány lap főszerkesztőjeként dicsérte évekig a kormányt. Ma Hubay ur szélsőjobboldali, de mód- szerei a régié. Hubay ur. A kormányhoz minden józan- eszű magyar ember szerint, ön áll közelebb, aki másfél évvel ezelőtt még a kormány- lapot szerkesztette, akit egy kormánylap fizetett csekély havi kétezer pengővel”.

Legjobb kávékat, teát, csokoládét, cacaót, mákot, dióbelet, banánt lisztet leg- olcsóbban vásárolhat

Balázsnál

Alexandri ucca 4. sz.

Autobusz megálló mellett

Kivette a törvényszék a volt Csarnok vagyonát a likvidáló-bizottság kezéből

A törvényszék szombaton hirdetett ítéletet a Kereskedelmi Csarnok likvidálása ügyé- ben. A törvényszék ítéletében megvonja a megbízatást a lik- vidáló bizottságtól azzal a megokolással, hogy a törvény nem ad módot a 6 hónapos határidő meghosszabbítására. Utasítja a likvidáló bizottsá-

got, hogy 15 napon belül adja át a Kereskedelmi és Iparka- marának a vagyoni leltárral és mérleggel együtt a Csarnok komplexumot. Az ítélet egy- időjűleg felhatalmazza a Keres- kedelmi Csarnokot, hogy a telekkönyvi hivatalnál kérje a Csarnok ingatlanának tulajdon- jogi átírását is.

Oszli időnyre

szöve. maradékok

egész öltöny, kabát és kosztüm méretben is, valamint vaszon nemű abrosz, törülköző, da- maszt maradékok nagyon ocsó- árban érkezték

Steiner maradékos oz

Calea Victoriei 3. udvarban balra

Hendersan megérke- zett Londonba

(London). Henderson szom- bai déli negyed 1 órakor meg- érkezett a croydoni repülő- térre, ahonnan egyenesen a Downing-Streetre ment. Az új- ságíróknak a berlini követ nem volt hajland nyilatkozni.

Hoover lenne közve- titó Lengyel- és Né- me ország között

(Washington). Amerikai politikai körökben kijelentik, hogy amennyiben Hitler elfo- gadja Roosevelt indítványát — a két állam között a közve- titó szerepét Hoover volt elnök töltené be.

Rádió műsor

HÉTFO

BUCUREȘTI. 7.30 Ritmikus torna, hirdó, reggeli hangver- seny, háztartási, orvosi taná- csok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállás jelentés. 13.10 Déli hangver- seny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gra- mofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15. Hi- rek. 16.45 Előadás. 19.17 Gra- mofonlemez. 20. Felolvasás. 20.15 Keringők. 20.35 Gramo- fonlemez. 22. Hírek. 22.15 Táncclemez. 22.30 Nápolyi da- lok. 23. Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd hírek külföldre ide- gen nyelveken.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek és gramofon 8.30 Ét- rend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszol- gálat. 13. Déli harangszó. 13.10 Szalonötös. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hangle- mezek. 15.30 Hírek. 17.15 Diák félóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Állástalan zenészek zene- kara. 18.35 Előadás. 19.20 Énekszámok. 19.50 Előadás. — 20.15 Hírek. 20.25 Magyar nó- ták. 20.40 Hangjáték. 21.20 Operaházi zenekar. 22.40 Hi- rek. 23. Cigányzene. 23.40 Hi- rek idegen nyelveken. 24. Le- mezek. 1.05 Hírek.

A volt városi szállótelep mel- lett (Str. Stroeescu), a nagy- állomástól alig 5 percre, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Ér- tekezni a tulajdonosnál d. e. 8—10-ig Str. Franceza 12.

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CÉGNEI ORADEA.

A becsületes alkalmazott

(Novella)

A cég nem volt nagy, de kicsi sem. Olyan cég volt, melynek a főnöke megengedhette magának azt a luxust, hogy délután hatkor már ott hagyhassa az irodát. Hét órára illetve mire a hetet elűtötte az óra, a tisztviselők is hazamehettek.

Ő még nem fejezhette be a napi munkáját. Még össze kellett sepregetni. Eltakarítani a főnök és tisztviselő urak és hölgyek egyéni és hivatali szeméjtét. Az Etus kisasszony bübajos következetességgel mindig az asztal alá dobja az uzonnapi papírt. Ugyan őt centivel odébb áll a papirkosár, de hát neki így kényelmesebb.

S a többi is mind. Egyik szakántabb, mint a másik. — Imre ahogy visszajött a bankból, ugye lesz szíves elvinni ezt a levelet annak a kis lánynak. Tudja már hova? Ahova a múltkor vitte azt a csokor virágot. Ja. Igaz, azt maga fizette ki helyettem. Nem adtam meg az árát? Nem baj, esejen megkapja. Tudja, még soha sem maradtam magának adós...

— Imre... Imre. Hatvanszor kell magának ordítani, amíg egyszer meghallja.. ha meg nem sértem vele, mikor akarja elhozni az uzonnapi papírt. — A bőruháza ajtó mögött is cseng a főnöki bariton: — Imre a váltókat elvitte már a bankba? Mi, hogy levelet is kézbesített, (vigyázat, a főnök szellemes). Imre, magához képest egy álmos tetű is versenyló... (komoly hangon) megléssa, ennek a sok lógásnak rossz vége lesz.

És ez így megy már 18 éve. A Menci, Bözsi, Irma kisasszonyok jöttek, mentek, de ő maradt. Ő maradt akkor is, amikor a többiek elmentek, mert a főnök urat valami félreértésből kifolyólag letartóztaták. Ott volt a nagy válság idején. Együtt izgult a kenyéradójával, együtt loholtak az ingadozó bankokba, elvinni a pénzt. Bizony nem kicsi idő 18 esztendő. S a fizetés, arról jobb nem is beszélni. Az asszony mindig mondja otthon: — Beszélt az igazgató úrral. Nem lehet az, hogy ne lássa be, hogy ilyen fizetésből nem lehet megélni. Jó, hogy gyerek nincs. Mert ha az is volna, nem tudom, mit csinálnánk.

Már mindenki elment. Hozzá lehet fogni a takarításhoz. Előbb leült egy pár percre pihenni. Ma különösen sok volt a munka. Állandóan jönni menni. Irodákból ki bankokba be. S aztán délfelé megint érezte a gyomrában azt a különös nyomást. Nagyon sóhajtott. Hozzá kell fogni már a takarításhoz. Összeszedni a szemetet, sepregetni, mindent a helyére rakni, hogy reggel az urak és hölgyek meg le-

gyenek elégedve. Ez így volt tegnap is és ezek szerint holnap is így lesz. Majd, ha a 25-ik évet betölti a cégnél, ahogy a főnök ur is mondta a múlt héten, nyugalomba vonul. Lehet, hogy vicc volt, de lehet, hogy nem.

Ha így lenne, mondjuk... kapna vagy 1500 lejt egy hónapra, mert hát 25 évi becsületes munka után ennyit csak meg fog érdemlani. Vállal mellé valami könnyű foglalkozást. Például... házmesteriséget egy olyan kisebb bérházban. Az asszony akkor már nem fog mosni járni. Hiszen már mostan is alig bírja. Nem is lesz olyan rossz az az élet.

Azért néha, amikor az ideje engedni fogja, csak be-be fog nézni az irodába. A tisztviselők majd elviccelnek vele. S ha fogja látni, hogy az utódja nem ér rá elmenni valahova, el fog menni helyette. Esetleg segíteni is fog neki néha takarítani. Tudja ő azt, hogy milyen nehéz az egész napi munka után kitakarítani.

Fájó derekát nyögve behajlítva, szedni kezdte a papírszerkezetet.

Már nyolc óra és még csak a könyvelősséggel van készen. Ma lesz tíz is, mire hazaér. Hányszor volt már szó róla: — Még egy szolgát kellene felvenni. Imre már nem nagyon bírja. Mindig erősködött. Nem olyan gyenge még ő, mint ami lennek képzelik. De otthon, mikor fáradt testét átadhatta az ágynak, maga is beismerte, hogy bizony már nem nagyon bírja sokáig a hajszát. De félt. Nagyon félt, ha felvesznek egy fiatalabbat, ötlet kiteszik. Inkább dolgozik tovább, amíg csak birni fogja. Hallotta, amikor egyszer a főnök a könyvelő urnak mondta: — Szívesen vennék fel egy fiatalabb szolgát, de először is ezek a mai fiatal emberek már igényesebbek. Nem elégednek meg az azzal a fizetéssel, mint Imre. Meg aztán Imrét már ismerjük, hogy mennyire megbízható. Lassu az igaz, de hát utóvégre is a dolgát, úgy ahogy elvégzi. S mit várjon az ember többet egy szolgától.

Tegnap nem stimmelte az elszámolás 100 lejelt. Az új kisasszony, aki a kasszában van, viccből azt mondta. Mert csak viccből mondhatta. Mire költötte el a pénzt, ami hiányzik. Milyen marhaság, hogy ő erre elpirult. S a főnök ur ott állt az ajtóban, hallotta az egész és nem szólt semmit. Azt kellett volna mondja — Nézze kisasszony, maga még új nálunk és nem tudja, hogy Imre bácsi milyen megbízható ember. Maga még nem tudja, hogy ő már 18 éve gürölgött a cégnél, olyan kicsi fizetésért, hogy én azt szégyellem magának meg is mondani. Imre bácsi kezén soha még egy gombostű sem veszett el. Te-

hát kérem kisasszony, máskor ne mondjon ilyesmit, még viccből sem, Imre bácsinak.

De a főnök ur nem ezt mondta. A főnök ur csak annyit mondott: — Majd szóljanak, ha meglesz a hiány.

A hiány meg is lett. A kisasszony, amint a revidálásnál kitűnt, rosszul adta össze a napi kiadást. Neki nem tartották érdemesnek megmondani, csak ma reggel. A főnök ur sem tudott róla ugylátzik, mert reggel amikor bejött, azt kérdezte tőle: — Nos, mi van azzal a 100 lejjel?

Elhatározta, hogy erről a dologról nem is szól semmit a feleségének. Ez lesz talán az első eset, hogy valamit nem mond el neki. Mindig beszámolt este a napi munkáról. Ez volt náluk az esti szórakozás. A bankokban és irodákban a várakozás ideje alatt beszélgetett a többi szolgálattal. Megtárgyalták a világpolitikai eseményeket, s panaszkodtak egy másnak a fizetés és drágaság aránytalanságáról. Soha sem fordult elő vele, hogy bankból kevesebbet vitt volna haza, mint kellett volna. Sohasem hiányzott a rábizott pénzből. S most, az a kis senki kislány, aki alig két hete van ott, büntetlenül ilyet mondhatott neki.

Keserű szájjal zárta be az ajtót. Otthon, amikor lefeküdt, szomorúan mondta a feleségének: — Ma nem történt semmi különös az irodában.

S másnap újra kezdődött minden. Ismét összesepert az éjjel leszállott port. Az asztalokat, székeket letörölgetni. Egy teljes órával kell mindig hamarabb bemenjen, mint a többi. S amikor már mindenki ott van, kezdődik a lőtásfutás. Éppen a gyakornok akarta elküldeni uzonnáért, amikor a könyvelő ur kilépett a főnök ur szobájából egy csekkel a kezében. — Imre bácsi, az Egyesültből kell kihozni nyolcvanát.

Visszafelé, hogy az utat megrövidítse, egy kicsi utcán vágott át. Az akatáskát szorosan a hóna alatt tartotta. Akár üres volt, akár nem, mindig így ment az utcán. A táskát szinte beleprésselve a testébe.

Már majdnem a sarokhoz ért, hirtelen megtorpanva meg kellett álljon. Rettenetes fájdalom hasított bele a gyomrába. Még látta, ahogy a feje fölött lógó diszes cégtábla a fejére zuhan, vagy talán ő ugrott fel

hozzá, nem tudta. A fájdalom más görcs egy újabb hulláma és ő leesett a földre.

Egy alacsony szobában tért eszméltre. Meztelen szive-tájékat egy fiatal lány dörzsölte. Az ecet átható szaga belecsavart az orrába. Lassan forgó nyelvvel, akadozva kérdezte: — Hol a táská? A lány odaadta a kezébe. Megszámoita a pénzt. Nem hiányzott belőle semmi. — Mondja kisasszony, mennyi ideig voltam rosszul? — Hát bizony már elég régóta fekszik itt a bácsi. A szomszédban lakó orvos, akit áthívtam, azt mondta, hogy hagyjam pihenni, majd lassan magához tér. Azt is mondta még — mesélte naiv bőbeszédűséggel, — hogy ezen a betegségen sajnos nem lehet segíteni, mondta is, hogy hívják, de nem értettem. — Mégis, mióta fekszenek itt? — A kislány megvonogatta a vállát. — Talán két három órája.

Te jó Isten. Milyen mérgesek lehetnek otthon. Biztosan nem tudják elképzelni, hol maradt ennyi ideig.

Ahogy belépett az ajtón, minden szem rámeredt. Ugy néznek rá — gondolta, — mint egy feltámadt halottra. Fáradt, meg-megroggyanó léptekkel ment oda a kasszához. A kisasszony halkan kérdezte: Hol maradt ennyi ideig?

— Rosszul lettem az utcán. A főnöki szoba ajtaja kinyílt. A könyvelő szolgálattal készen ugrott oda a kilépő főnökhöz. — Rosszul lett az utcán.

A rosszul becsukott ajtón keresztül hallatszott a főnök ur hangja. Telefonált. — Halló. Rendőrség? Kérem X kapitány urat. Kérlek szépen, arról a zelőbb beszéltem, tárgyalan. Nem, nem szökött el. Hogy hol volt? Rosszul lett az utcán. Köszönöm kérek. Szervusz.

És ő hallotta. A többiek is hallották. Lehajtották a fejüket és ő megértett mindent.

Este, hazamenet, amikor a folyópart mellett ment végig, valószínűleg egy újabb rohamot kapott, beleesett a vízbe és megfulladt. Temetésén ott volt az egész cég. A főnök ur külön koszorút küldött. Nagyon szép koszorú volt. Széles feleket szalagján arany betűkkel ez volt felírva: — A becsületesség mintaképe.

Antal Hjalmar.

bármilyen
HA NYOMTATVÁNY-ra

volna szüksége, kérjen előbb árajánlatot a

PÁSZTOR EDE

cégtől, amely modernül felszerelt nyomdájával a legényesebb igényeket is kielégíti.

Telefonhívásra megbízottunkat azonnal kiküldjük. Bp. Akai Vt. 4. Telefon 28-00